

Helse- og omsorgsdepartementet

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboes gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse: 26/2266-
Vår referanse: 26/0011686
Vår dato: 27.07.2026

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill til NOU 2026:6 Den nye velferdskommunen

FO (Fellesorganisasjonen) er fagforeningen for 38 000 sosialarbeidere som arbeider i hele sjiktet av velferdstjenestene. Medlemmene arbeider i kommunalsektor, spesialisthelsetjenestene og frivillig og privat sektor.

FO takker for muligheten til å komme med innspill på *NOU 2026: 6 Den nye velferdskommunen*.

Helt overordnet samsvarer utvalgets ulike med andre innspill FO har gitt til regjeringen de siste årene. FOs innspill handler i stor grad om helhetlige løsninger, forebygging, god nok økonomi, heltid, tverrfaglighet og riktig bruk av kompetanse. Vi oppfatter at utvalget i utredningen er enige med oss, men siden utredningen er på et overordnet systemnivå, så er det vanskelig å se hvordan de konkrete løsningene faktisk vil se ut.

Utvalget peker på mange riktige utfordringer og viktige retninger, men trekker ikke frem betydningen av sosialfaglig kompetanse, profesjonsutøvers rolle og de sosiale årsakene til fremtidens velferdsutfordringer. FO støtter retningen utvalget peker ut. Samtidig vil vi understreke at omstillingen av velferdskommunen må bygge på sosialfaglig profesjonskompetanse, relasjonelt arbeid og en bred forståelse av forebygging. Innovasjon og teknologi er viktige virkemidler, men de kan ikke erstatte den menneskelige kompetansen som skaper tillit, mestring, inkludering og helhetlige tjenester. Skal den nye velferdskommunen lykkes, må sosialt arbeid, forebygging og tverrfaglig profesjonskompetanse være en grunnleggende del av løsningen – ikke et tillegg. FO mener derfor at sosialfaglig kompetanse – blant annet fra sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleiere og velferdsvitere – må være en integrert del av samfunnsoppdraget.

Vi har utover disse generelle kommentarene, som vi mener regjeringen må legge stor vekt på i sitt videre arbeid, valgt å kommentere konkret på hvert av hovedgrepene som utvalget skisser. Nummeret i overskriftene under viser til overskriftnummer i NOU-en.

6.4 Et målrettet samfunnsoppdrag for framtidens velferd

FO støtter utvalgets ambisjon om et felles samfunnsoppdrag for utviklingen av framtidens helse-, omsorgs- og velferdstjenester. Skal et slikt samfunnsoppdrag lykkes, må det bygge på en bred forståelse av hva som skaper gode liv og bærekraftige tjenester. Et sentralt mål må også være å styrke tilliten mellom innbyggerne og velferdstjenestene. Sosialarbeideres relasjonelle kompetanse er avgjørende for å bygge tillit, legge til rette for medvirkning og sikre at mennesker faktisk tar imot og nyttiggjør seg tjenestene. Framtidens utfordringer kan ikke løses gjennom helse- og omsorgstjenestene alene, men krever en styrket innsats for sosial inkludering, deltakelse, gode oppvekstvilkår, arbeid, bolig og levekår. FO mener derfor at sosialfaglig kompetanse og sosialt arbeid må være en eksplisitt og integrert del av samfunnsoppdraget.

7.1.4 Ett felles praksisnært program

FO støtter behovet for et mer langsiktig og praksisnært program for innovasjon og utvikling i kommunene. Samtidig mener vi at praksisnær utvikling må bygge på erfaringene til både ansatte, brukere og pårørende. Sosialarbeidere har en sentral rolle i å identifisere behov, utvikle nye arbeidsformer, evaluere effekten av tiltak, og har kompetanse til å jobbe på tvers av tjenester og i tett dialog med brukere og pårørende. Det er viktig at sosialfaglige miljøer blir en likeverdig del av et slikt program, på linje med øvrige profesjoner.

7.2.4 Et nasjonalt skaleringsfond for kommunale løsninger

FO er positiv til tiltak som kan bidra til at gode løsninger tas i bruk i flere kommuner. Samtidig vil vi understreke at innovasjon ikke bare handler om teknologi og digitale løsninger. Mange av de viktigste innovasjonene skjer gjennom nye former for samarbeid, oppsøkende arbeid, familiearbeid, miljøterapi og andre sosialfaglige arbeidsformer. Ved prioritering av prosjekter bør også sosial innovasjon og forebyggende arbeid tillegges stor vekt.

7.3.4 Felles innkjøpstjeneste og støttefunksjon

Anskaffelser er svært ressurskrevende, og FO ser behovet for å styrke kommunenes kompetanse om innovative anskaffelser. Samtidig er det avgjørende at innkjøp av helse-, omsorgs- og velferds løsninger ikke reduseres til tekniske eller økonomiske vurderinger. Anskaffelser må understøtte kvalitet, brukarmedvirkning, faglig forsvarlighet og profesjonelt skjønn. Teknologi skal støtte fagutøvelsen – ikke erstatte relasjonelt arbeid. Ordningen må sikre at det som faktisk anskaffes passer den enkelte tjeneste og bruker.

8.4 Hovedgrep for arbeidskraft

FO deler utvalgets vurdering av at mangel på arbeidskraft blir en av de største utfordringene framover. Samtidig mener vi at løsningen ikke bare handler om å mobilisere flere mennesker inn i arbeidslivet. Det er minst like viktig å beholde kompetente ansatte gjennom gode arbeidsvilkår, faglig utvikling, heltidskultur og et godt arbeidsmiljø. Framtidens tjenester vil kreve høy sosialfaglig

kompetanse, og dette må gjenspeiles i regjeringens videre oppfølging. Dette gjelder også tilgangen på kompetanse i hele landet. Kommunenes ulike økonomiske og organisatoriske forutsetninger må ikke føre til at innbyggere får ulik tilgang til sosialfaglig kompetanse og forsvarlige tjenester. Ansatte må også involveres aktivt i utviklingen av nye arbeidsformer. De som står nærmest innbyggerne og tjenestene, har avgjørende kunnskap om hva som fungerer i praksis.

9.1.4 Mestring og forebygging

FO støtter utvalgets vektlegging av mestring og forebygging. Samtidig vil vi understreke at forebygging må forstås bredt. Mange av de største utfordringene innen helse og velferd har sammenheng med levekår, fattigdom, utenforskap, vold, rus og psykiske belastninger. Forebygging handler derfor også om sosialpolitikk. Sosialarbeidere har en sentral rolle i å styrke deltakelse, mestring og sosial inkludering, og dette perspektivet bør stå sentralt i den videre oppfølgingen.

9.2.3 Bedre samspill med pårørende

FO støtter tiltak som styrker samarbeidet med pårørende og gjør det enklere å kombinere omsorgsansvar med arbeid og familieliv. Samtidig er det viktig å understreke at pårørende ikke kan forventes å overta oppgaver som er et offentlig ansvar. Tiltak rettet mot pårørende må bidra til støtte, avlastning og forutsigbarhet, ikke til ansvarsforskyvning.

Det er også viktig å være oppmerksom på at mennesker har ulike forutsetninger for å kunne få støtte fra familie og nettverk. En utvikling der tjenestene i større grad forutsetter pårørendeinnsats kan derfor bidra til økte forskjeller mellom mennesker.

9.3.5 Lokalsamfunn som styrke

FO deler utvalgets syn på at sterke lokalsamfunn, frivillighet og sivilsamfunn er viktige ressurser i framtidens velferdskommune. Samtidig mener vi at samskaping må bygge på likeverdige partnerskap hvor kommunen fortsatt har et tydelig ansvar for å sikre forsvarlige tjenester. Frivillige og ideelle aktører kan utfylle offentlige tjenester, men kan ikke erstatte nødvendig kompetanse. FO vil samtidig understreke betydningen av at utviklingen av framtidens velferdskommune skjer innenfor rammene av likeverdige tjenester og rettssikkerhet. Økt lokalt handlingsrom og større vekt på lokale løsninger kan gi muligheter for bedre tilpasning, men kan også innebære risiko for større forskjeller mellom kommuner. Innbyggernes tilgang til nødvendige og forsvarlige tjenester må ikke være avhengig av bosted, kommunens økonomiske handlingsrom eller tilgang til familie og lokale ressurser. Det offentlige må derfor fortsatt ha et tydelig ansvar for å sikre kvalitet, tilgjengelighet og likeverdige tjenester i hele landet.

10.4 Helsefremmende og forebyggende boformer

FO støtter utvalgets vektlegging av bolig som en grunnleggende forutsetning for helse og mestring. Bolig er samtidig langt mer enn et fysisk bygg – den er en sentral sosial determinant for helse og deltakelse. For mange vil gode boligløsninger forutsette oppfølging, miljøarbeid og tverrfaglige tjenester.

Regjeringens videre oppfølging bør derfor se boligpolitikk og sosialfaglige tjenester i sammenheng. Det er videre viktig at CRPD legges til grunn når vi snakker om ulike bolig former.

11.4 Forskning, kunnskapsutvikling og læring

FO støtter utvalgets forslag om å styrke forskning, læring og kunnskapsutvikling. Samtidig mener vi at det er behov for en sterkere satsing på praksisnær sosialfaglig forskning og systematisk utvikling av kunnskap om sosialt arbeid i kommunene. Ansatte må gis tid og mulighet til å delta i utviklingsarbeid, og erfaringene fra praksis må i større grad brukes til å utvikle framtidens tjenester.

Avsluttende kommentar

FO vil understreke at omstilling ikke må forstås som effektivisering alene. Den nye velferdskommunen må utvikles gjennom investeringer i mennesker, kompetanse og faglighet. Teknologi, innovasjon og nye samarbeidsformer er viktige virkemidler, men kan ikke erstatte det relasjonelle arbeidet som er selve grunnlaget for mange av velferdstjenestene.

Samtidig må utviklingen skje innenfor rammene av en sterk offentlig velferdsmodell, der alle innbyggere har tilgang til likeverdige og forsvarlige tjenester uavhengig av bosted, økonomi eller tilgang til familie og nettverk.

FO mener at regjeringens videre oppfølging av NOU-en må sikre at sosialfaglige perspektiver, profesjonskompetanse, tillit til de ansatte og forebyggende sosialt arbeid får en tydelig plass i utviklingen av framtidens velferdskommune.